

Република Србија
ПРИВРЕДНИ СУД У БЕОГРАДУ
10 П 674/2019
18.06.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

ПРИВРЕДНИ СУД У БЕОГРАДУ, и то судија Мирјана Гитарих као судија појединац у парници тужиоца _____, кога заступа Александар Ђурић, адвокат из Београда, ул. Палмира Тољатија бр. 5/93Л против туженог EUROBANK a.d. Beograd, ул. Вука Караџића бр. 10, ради утврђења и стицања без основа, вредност предмета спора 197.892,89 динара, донео је, након одржане и закључене главне расправе, у присуству пуномоћника парничних странака, дана 18.06.2019. године, следећу

ПРЕСУДУ

I УТВРЂУЈЕ СЕ да је ништава одредба члана 6. став 2. Уговора о издавању гаранције _____ закљученог дана 11.09.2007. године између тужиоца _____ и туженог EUROBANK a.d. Београд.

II ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу на име враћања стеченог без основа исплати износ од 197.892,89 динара са законском затезном каматом почев од 21.09.2007. године па до коначне исплате, у року од 8 дана од дана пријема писаног преписа ове пресуде.

III ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да исплати тужиоцу износ од 70.616,00 динара на име трошкова парничног поступка, у року од 8 дана од дана пријема писаног преписа ове пресуде.

Образложење

Пресудом овог суда 1 П 3622/2017 од дана 21.09.2017. године утврђено је да је ништава одредба члана 6. став 2. Уговора о издавању гаранције бр. _____ 7 закљученог дана 11.09.2007. године између тужиоца _____ и туженог EUROBANK a.d. Београд и обавезан је тужени да тужиоцу на име враћања стеченог без основа исплати износ од 197.892,89 динара са законском затезном каматом почев од 21.09.2007. године па до коначне исплате.

Решењем Привредног апелационог суда 6 Пж 5915/17 од дана 24.01.2019. године укинута је пресуда Привредног суда у Београду 1 П 3622/2017 од дана 21.09.2017. године из разлога што туженог, који је правно лице, није заступало овлашћено лице, те је наложено првостепеном суду да непосредно позове туженог да, у складу са одредбом чл. 91. став 2. ЗПП-а, одобри све радње преузете од стране лица

која се појављују као пуномоћници туженог, при чему ће то одобрење бити издато од лица овлашћених за заступање туженог.

Тужилац је тужбом поднетом овом суду дана 13.07.2017. године предложио да суд усвоји тужбени захтев и да утврди да је ништава одредба члава 6. став 2. Уговора о издавању гаранције бр. _____ закљученог дана 11.09.2007. године између тужиоца и туженог и да обавезе туженог да тужиоцу на име враћања стеченог без основа исплати износ од 197.892,89 динара са законском затезном каматом почев од 21.09.2017. године па до исплате, као и трошкове поступка колико буду износили.

У прилог основаности тужбеног захтева, тужилац је навео да је са туженим дана 11.09.2007. године закључио Уговор о издавању гаранције бр. _____ Чланом 3. Уговора, тужена банка као банка гарант је преузела обавезу да по налогу и за рачун овде тужиоца у својству налогодавца изврши регистрацију Уговора о кредиту бр. _____ од 11.09.2007. године закљученог између овде тужиоца као корисника кредита и EFG New Ешоре Funding BV који се у предметном уговору означава као корисник гаранције, за износ главног дуга од 415.000,00 CHF, те да изда девизну платну Гаранцију за уредну отплату Кредита до укупног износа од 99% главнице кредита, односно до укупног износа од 410,850,00 CHF, кориснику гаранције. Чланом 5. уговора тужена банка гарант се обавезала да на захтев налогодавца изда предметну гаранцију, уколико су испуњени сви услови предвиђени уговором, преда један примерак гаранције кориснику гаранције, преда један примерак гаранције тужиоцу као налогодавцу и одмах га обавести у случају подношења захтева корисника гаранције за плаћање по гаранцији. Чланом 6. ставом 1. уговора овде тужилац се обавезао да у својству налогодавца, за издавање и за време важења уговорене гаранције тромесечно уназад плаћа овде туженој банци гаранту накнаду по стопи од 2,40% годишње на салдо гаранције на годишњем нивоу, а ставом 2. је уговорено да се овде тужилац као налогодавац обавезује да на име трошкова обраде захтева по уговору, пре издавања гаранције, плати овде туженој банци гаранту једнократно унапред накнаду од 1,00% обрачунату на износ гаранције у динарској противвредности по средњем курсу за CHF на дан доспећа обавезе за плаћање. У складу са одредбом члана 6. став 2. Уговора, тужилац је извршио дана 21.09.2007. године уплату износа од 197.892,89 динара што одговара износу од 1,00% од вредности гаранције, односно 4.108,50 CHF у динарској противвредности по средњем курсу за CHF на дан доспећа обавезе за плаћање. Навео је да је одредба о наплати трошкова обраде захтева по Уговору из члана 6. став 2. ништава, а износ од 1,00% од вредности гаранције, који је тужилац исплатио туженом по том основу, стечен је без правног основа из разлога што поред обавезе плаћања провизије одређене чланом 7. уговора, тужилац се обавезао да ће извршити све потребне радње и сносити трошкове истих у циљу омогућавања извршења уговора, доставити банци гаранту Уговор о кредиту и сву потребну документацију за издавање гаранције и инструмент обезбеђења из члана 8. Уговора и то: 5 образаца Овлашћења, 5 сопствених меница, обезбеди јемство јемца _____ и достави 5 личних меница јемца, те обезбеди солидарно јемство јемца и обезбеди упис хипотеке у корист банке гаранта. Указао је да трошкови обраде захтева на страни тужене банке гаранта нису постојали, нити су икада учињени с обзиром на све обавезе налогодавца из члана 7. и 8. Уговора, као и с обзиром на чињеницу да банка гарант, у циљу процеса обраде захтева по Уговору, није имала потребе за додатно ангажовање стручних лица, поред својих запослених. Такође, обавеза плаћања трошкова обраде захтева из члана 6. став 2. Уговора је ништава и то по два основа, а с обзиром да је предмет обавезе овде тужиоца недопуштен имајући у виду да је супротан принудним прописима, конкретно начелу једнакости давања у двостаним уговорима, као и

начелу савесности и поштења, све с обзиром на чињеницу да је тужилац обавезан да плати трошкове које тужени није имао, као и неодређен и неодредив, имајући у виду да у Уговору није назначена вредност трошкова обраде захтева нити који су то трошкови које тужена банка има, нити садржи податке помоћу којих се исти могу одредити, нити је означено треће лице које ће да их одреди. Даље је навео да је спорни члан уговора у супротности са чланом 27. Закона о заштити корисника финансијских услуга којим је прописано да уговори о датим авалима, односно гаранцијама, уговор о сефу и уговори о другим банкарским услугама садрже врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника. Предложио је да суд усвоји тужбени захтев. Трошкове је опредељено тражио.

Тужени је у одговору на тужбу од 07.09.2017. године оспорио тужбу и тужбени захтев у целости. Истакао је да су неосновани наводи тужиоца у погледу тврдњи да је ништава одредба члана 6.2. Уговора о издавању гаранције бр.

од 1.09.2007. године, те да је уговорна обавеза по основу плаћања накнаде из члана 7. и 6.2 могућа, допуштена и апсолутно одређена, како по основу тако и по висини. Ценовником услуга, односно Тарифом, а додатно својом Одлуком о издавању гаранције Банке је регулисана висина накнаде за издавање гаранције. Накнаду за обраду захтева за издавање гаранције, која је уобичајено платива једнократно и која представља накнаду за услуге које банка пружа налогодавцу везано за обраду његовог захтева, а то су: анализа гаранцијског посла, израда кредитног предлога, израда уговора и пратеће документације, израда нацрта гаранције и др. Даље је навео да је уобичајена, стандардна пракса у гаранцијском пословању банака уговарање накнаде за издавање гаранције, а посебно је истакао да је тужилац био упознат са садржином сваке одредбе Уговора, те су се уговорне стране изражавањем својих воља сагласиле о садржини читавог уговора и у погледу права и обавеза, па је тако предметна одредба, као и сам Уговор последица сагласности воља уговорних страна. По оцени туженог, ниједна одредба Уговора није недопуштена будући да нису у супротности са принудним прописима и јавним поретком, а ни неодређена у погледу обавезе тужиоца, имајући у виду да је конкретно наведено у ком проценту од износа гаранције је накнада за издавање исте. Истакао је да се Закон о заштити корисника финансијских услуга односи само на физичка лица и предузетничке радње. Доставио је одобрење на све преузете радње у складу са Решењем ПАС-а 6 Пж 5915/17. Предложио је да суд тужбени захтев одбије, трошкове није тражио.

У доказном поступку суд је извео доказе читањем писмених исправа у списима предмета, па је ценећи изведене доказе у смислу одредбе члана 7. и 8, ЗПП, утврдио следеће:

Читањем Уговора о издавању гаранције бр. од 11.09.2007. године, суд је утврдио да је исти закључен између тужиоца, у својству Налогодавца и туженог у својству Банке гаранта, да је предмет уговора издавање девизне плативе Гаранције за уредну отплату финансијског кредита, по налогу и за рачун налогодавца, у корист EFG New Europe Funding BV по Уговору о кредиту бр. закљученом 11.09.2007. године између Корисника гаранције као Кредитора и налогодавца као корисника кредита на износ до укупног износа од 99% главнице кредита, односно до укупног износа од 410.850,00 CHF са увећањем за припадајућу камату, накнаде и друге трошкове из Уговора о кредиту којим је налогодавцу као кориснику кредита одобрен девизни кредит у износу 415.000,00 CHF, те да је чланом 6. став 2. предвиђено да је налогодавац у обавези да пре издавања гаранције из члана 1, овог Уговора плати банци гаранту једнократно унапред накнаду од 1,00 % обрачунату на износ гаранције у динарској противвредности по средњем курсу за

CHF на дан доспећа обавезе за плаћање, на име трошкова обраде захтева по овом Уговору.

Читањем Извода рачуна тужиоца на дан 21.09.2007. године, суд је утврдио да је наведеног дана на рачун туженог уплаћен износ од 197.892,89 динара на име провизије банке.

Увидом у Одлуку о преносу овлашћења за потписивање у име Банке, суд је утврдио да се чланом 3. наведене Одлуке овлашћује Директор и заменик Сектора правних послова да самостално потписују овлашћења запосленима за заступање Банке у свим поступцима пред судовима и другим државним органима.

Из писаних доказа у списима предмета и навода парничних странака, суд је утврдио да су тужилац као налогодавац и тужени као банка у својству гаранта били у облигационом односу по основу Уговора о издавању гаранције бр. _____ којим је тужена банка, као банка гарант, преузела обавезу да по налогу и за рачун овде тужиоца у својству налогодавца изврши регистрацију Уговора о кредиту бр.

од 11.09.2007. године закљученог између овде тужиоца као корисника кредита и EFG New Europe Funding BV који се у предметном уговору означава као корисник гаранције, за износ главног дуга од 415.000,00 CHF, те да изда девизну платну гаранцију за уредну отплату Кредита до укупног износа од 99% главнице кредита, односно до укупног износа од 410.850,00 CHF, кориснику гаранције. Међу парничним странкама је неспорно да је тужилац у складу са одредбом б. став 2. наведеног уговора, тужиоцу исплатио износ од 197.892,89 динара на име трошкова обраде захтева.

Одлучујући о основаности тужбеног захтева који се односи на утврђивање ништавости одредбе члана 6. став 2. Уговора о издавању гаранције бр. _____ закљученог дана 11.09.2007. године између тужиоца и туженог, суд је нашао да је исти основан.

Наиме, наведеном одредбом предвиђена је обавеза налогодавца, овде тужиоца, да пре издавања гаранције из члана 1. овог Уговора плати банци гаранту једнократно унапред накнаду од 1,00% обрачунату на износ гаранције у динарској противвредности по средњем курсу за CHF на дан доспећа обавезе за плаћање, на име трошкова обраде захтева по овом Уговору. Оваква одредба уговора, по налажењу суда је апсолутно ништава, сходно одредби члана 103. Закона о облигационим односима, из ког разлога је донео одлуку као у ставу I изреке пресуде.

Наиме, у заснивању облигационих односа и остваривању права и обавеза из тих односа странке су, сходно одредби члана 12. Закона о облигационим односима, дужне да се придржавају начела савесности и поштења, као и начела једнаке вредности давања из члана 15. истог закона, која представља полазно начело у заснивању двостраних уговора у облигационом праву. Такође, слобода уговарања је ограничена и начелом из члана 18. Закона о облигационим односима, према коме су стране у облигационом односу дужне да се у остваривању свог права уздрже од поступка којим би се отежало извршење обавезе друге стране. Уговорна обавеза се сходно одредби члана 46. Закона о облигационим односима може састојати у давању, чињењу, нечињењу и трпљењу и мора бити могућа, допуштена и одређена односно одредива. Када је предмет обавезе немогућ, недопуштен, неодређен и неодредив, уговор је ништав у смислу одредбе члана 47. истог закона, међутим ништавост једне одредбе уговора, као у конкретном случају, не мора да повлачи ништавост самог уговора, ако он може да опстане без те одредбе и ако она није ни била услов уговора ни одлучујућа побуда због које је уговор закључен, како то прописује одредба члана 105. став 1. Закона о облигационим односима.

Спорна одредба уговора не прецизира који су то стварни трошкови које банка има приликом обраде захтева по предметном Уговору и зашто се исти везују за износ гаранције, па је из тих разлога, тужиоцу непознат механизам по коме се добија висина тих трошкова, а што га доводи у неравноправан положај у односу на туженог. Због процеса одобравања банкарске гаранције, банка не ангажује додатну радну снагу односно додатне стручњаке, те све услуге банка наплаћује кроз уговорену накнаду, сходно члану 6 став 1 уговора, по стопи од 2,40% годишње на салдо гаранције на годишњем нивоу, у којој су садржани сви елементи коштања, без економске оправданости да банка од корисника гаранције наплаћује и додатне услуге услуге у смислу наплате трошкова обраде захтева. Притом је суд имао у виду и чињеницу да је закључени предметни Уговор о издавању гаранције формуларни уговор, односно уговор по приступу (адхезиони уговор), у смислу члана 100. ЗОО. Карактеристике оваквих уговора јесу да једна уговорна страна предлаже закључење већ унапред припремљеног уговора (одштампаног у одређеној форми) другој уговорној страни, док друга уговорна страна, уколико пристане на закључење, само приступа таквом већ унапред припремљеном уговору. У конкретном случају, тужени је као давалац гаранције имао већ унапред припремљену форму уговора коју је понудио тужиоцу, а тужилац је као налогодавац пристао на закључење уговора са туженим и приступио таквом већ формираном уговору туженог као даваоца гаранције. Како се нејасне одредбе оваквих уговора у пракси, а полазећи од законских норми, увек тумаче у корист оне стране која приступа уговору, дакле у конкретној правној ствари у корист тужиоца као налогодавца, суд је и ову околност узео у обзир приликом одлучивања о тужбеном захтеву. Такво поступање туженог је у супротности са основним начелима облигационог права, пре свега начелом једнаке вредности давања које је ЗОО нормирао као основно начело код двостраних уговора, управо са циљем да се код таквих уговора заштита пружи оној страни чија је уговорна обавеза у диспропорцији са обавезом друге стране.

Суд је имао у виду и наводе туженог да је тужилац приликом закључења предметног Уговора био упознат са свим условима давања гаранције, те да је закључењем Уговора првхватио све одредбе истог, али је нашао да су исти без утицаја на доношење другачије одлуке у овој правној ствари, с обзиром да се уговарање ништавих одредби у уговору не може правдати сагласношћу воља уговорних страна у складу са чланом 10. ЗОО, а имајући у виду да је аутономија воље уговорних страна да своје односе уреде по својој вољи ограничена императивним одредбама закона.

Одредбом члана 210. ЗОО прописано је да када неки део имовине једног лица прешао на било који начин у имовину другог лица, а тај прелаз нема свој основ у неком правном послу или закону, стицалац је дужан да га врати. А кад то није могуће да накнади вредност постигнутих користи, док је ставом 2. истог члана прописано да обавеза враћања, односно накнаде вредности настаје и кад се нешто прими с обзиром на основ који се није остварио или који је касније отпао.

Како је утврђена ништавост предметне одредбе 6. став 2. Уговора о издавању гаранције бр. закљученог дана 11.09.2007. године, а на основу које одредбе је тужени наплатио од тужиоца износ од 197.892,89 динара, то се по налажењу суда наведени новчани износ неосновано налази у имовини туженог, с обзиром да је основ по коме је тужилац туженом уплатио наведени износ отпао, па је суд применом одредбе члана 210.300, донео одлуку као у ставу II изреке пресуде.

Имајући у виду да се ради о новчаном потраживању, то тужилац има право и на законску затезну камату. Како се у конкретном случају враћа новчани износ који је стечен без основа, те како је тужени тај који је супротно начелу савесности,

поштења и добрих пословних обичаја повећао обавезу тужиоца, без јасних одредби Уговора о издавању банкарске гаранције у којима би на недвосмислен начин било исказано шта представља трошак обраде захтева, имајући у виду да је чланом 6 став 1 уговора већ одређена накнада за издавање банкарске гаранције, као противвредност за издату гаранцију, то је суд тужиоцу на износ од 197.892,89 динара, досудио затезну камату почев од датума кад је платио туженом наведени износ, све у складу са одредбом члана 214. ЗОО.

Суд је ценио и остале наводе странака, али је нашао да исти не могу бити од утицаја на другачију одлуку суда, па их није ни посебно образлагао.

Одлуку о трошковима парничног поступка, као у ставу III изреке пресуде, суд је донео применом одредби члана 153, члана 154. и члана 163. ЗПП, па је тужиоцу на опредељени захтев досудио трошкове у укупном износу од 70.616,00 динара и то: 6.000,00 динара за састав тужбе, 6.000,00 динара за састав једног образложеног поднеска, 15.000,00 динара за заступање на 2 одржана рочишта, 4.500,00 динара за приступ на 1 неодржано рочиште, 19.558,00 динара на име таксе на тужбу, као и 19.558,00 динара на име таксе на пресуду, а све по важећој Адвокатској и Таксној тарифи.

ПОУКА О ПРАВНОМ ЛЕКУ:

Против ове пресуде може се изјавити
Жалба у року од 8 дана од дана пријема
Писаног отправака пресуде, ПАС-у, а
Преко овог суда.

СУДИЈА

Мирјана Питарић с.р.
За тачност отправака оверава